Bachelor of Arts (Rural Services) Semester—IV Examination

MARATHI LITERATURE

Paper—8

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

सूचना :—(1) **पाचही** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठी काव्याची संकल्पना स्पष्ट करून काव्याचे स्वरूप वैशिष्टये विशद करा.

किंवा

'क्रांतीचा जयजयकार' या कवितेचे रसग्रहण करा.

2. मराठी कवितेच्या विविध घटकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

कुसुमाग्रजांच्या प्रेमविषयक कवितांचे स्वरूप विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एकाच** गटातील वाक्यांचे संदर्भासह अर्थ स्पष्ट करा :—

गट 'अ'

(ए) ज्योतीतुनि धावत या तेज:कण सारे
या यज्ञातील अन् सरणातील निखारे
रे ढाळ नभा, तव त ज्वालामय तारे
पेटवु द्या वणवा कणाकणात मशाली
हिमलाट पहाटे पहा जगावर आली !

(बी) नको ग नको ग
आक्रंदे जमीन
जाळीत जाऊ तू
बेहोष होऊन.

(सी) पाचोळयापरि पडली पाहुन प्रेतांची रास
नयन झाकले असशिल देवा, तू अपुले खास;
असेल ही वा सैतानाची प्रभूवरी मात
एक जखम अन् नवीन येशू, तुझ्या काळजात !

(डी) जीवनावाचून
जळला अंकुर
प्रश्नही राहिला
राहिले उत्तर

किंवा

गट 'ब'

(ई) कोट्यवधी जगतात जिवाणू जगती अन् मरती
जशी ती गवताची पाती,
नाविक आम्ही परंतु फिरतो सात नभांखाली
निर्मितो नव क्षितिजे पुढती !

(एफ) परी भव्य ते तेज पाहून पूजून
घेऊ गळ्याशी कसे काजवे
नको क्षुद्र शृंगार तो दुर्बळांचा
तुझी दूरता त्याहुनी साहवे !

(जी) स्वप्नांचा वा खजिना घेउनि लगबगिने रात्र
गेली, चुकोनिया मात्र
उषास्वप्न हे उरले मागे—तुजसाठी रमणी
झाला उष:काल राणी।

(एच) शब्द-जीवनाची अपत्ये-
मृत्पूपर्यंत पोहोचत नाहीत
म्हणून तुझ्या समाधीवर
भी वाहात आहे
माझे मौन.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही **एकाच** गटातील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा :—

गट 'क'

(ए) प्रतिभेची ठळक कार्ये सांगा.

(बी) भावनात्मकता म्हणजे काय ?

(सी) अभिधा या शब्दशक्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(डी) गौणी लक्षणेचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

गट 'ड'

(ई) 'स्फूर्ती' म्हणजे काय ?

(एफ) कल्पनाशक्तीचे महत्व सांगा.

(जी) 'संकेतितार्थ' म्हणजे काय ?

(एच) लक्ष्यार्थाचा मुख्यार्थाशी असणारा संबंध विशद करा.

5. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **दोन** ते **तीन** ओळीत उत्तरे लिहा :—

(ए) कुसुमाग्रजांच्या कोणत्याही दोन सामाजिक कवितांची नावे सांगा.

(बी) 'सात' या कवितेत कोणत्या प्रसंगाचे वर्णन आले आहे ?

(सी) 'विराट वड' ही कविता कशाचे प्रतीक आहे ?

(डी) 'रसयात्रा' या काव्यसंग्रहाचे संपादक कोण ?

(ई) जगन्नाथ पंडिताचे प्रतिभेविषयीचे मत सांगा.

(एफ) प्रतिभेच्या 'स्मरण' या अंगाचे महत्त्व सांगा.

(जी) शब्दांच्या शक्ती किती व कोणत्या ?

(एच) वाचक शब्द म्हणजे काय ?